

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ISSN 2523-4536

**НАУКОВІ ПРАЦІ
МІЖРЕГІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ**

**SCIENTIFIC WORKS
OF INTERREGIONAL ACADEMY
OF PERSONNEL MANAGEMENT
ECONOMIC SCIENCES**

Випуск 4 (80), 2025

Видавничий дім
«Гельветика»
2025

Редакційна колегія

Ніценко В. С., д-р екон. наук, проф., Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу – **Головний редактор**

Бутенко Н. В., д-р екон. наук, проф., Київський національний університет імені Тараса Шевченка – **заступник Головного редактора**

Андрюшенко К. А., д-р екон. наук, проф., Державний університет інфраструктури та технологій

Антоненко І. Я., д-р екон. наук, проф., Національний університет харчових технологій

Бердар М. М., д-р екон. наук, проф., Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Бойченко Е. Б., д-р екон. наук, проф., Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

Бондаренко В. М., д-р екон. наук, проф., Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету

Борецька Н. П., д-р екон. наук, проф., Київський національний університет технологій та дизайну

Вербівська Л. В., канд. екон. наук, доц., Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Габчак Н. Ф., канд. геогр. наук, доц., Ужгородський національний університет

Галаченко О. О., д-р екон. наук, проф., Вінницький інститут Міжрегіональної Академії управління персоналом

Ганжуренко І. В., д-р екон. наук, проф., Міжрегіональна Академія управління персоналом

Горбач Л. М., канд. екон. наук, доц., Волинський інститут імені В'ячеслава Липинського Міжрегіональної Академії управління персоналом

Грановська В. Г., д-р екон. наук, доц., Херсонський державний аграрно-економічний університет

Дацій О. І., д-р екон. наук, проф., Міжрегіональна Академія управління персоналом

Дугар Т. Є., канд. екон. наук, доц., Полтавський державний аграрний університет

Дячков Д. В., д-р екон. наук, доц., Полтавський державний аграрний університет

Жиленко К. М., д-р екон. наук, доц., Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Заяць О. І., д-р екон. наук, доц., Ужгородський національний університет

Зибарева О. В., д-р екон. наук, проф., Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Капеліста І. М., канд. наук з держ. упр., Міжрегіональна Академія управління персоналом

Карпенко А. В., д-р екон. наук, доц., Національний університет «Запорізька політехніка»

Кришталь Г. О., д-р екон. наук, проф., Міжрегіональна Академія управління персоналом

Крутько М. А., канд. екон. наук, доц., Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

Курмаєв П. Ю., д-р екон. наук, проф., Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Машіка Г. В., д-р геогр. наук, доц., Ужгородський національний університет

Могилевська О. Ю., д-р екон. наук, доц., Київський міжнародний університет

Моторин Р. М., д-р екон. наук, проф., Київський національний торговельно-економічний університет

Негода Ю. В., д-р екон. наук, доц., Національний університет біоресурсів і природокористування України

Нестерчук І. К., канд. геогр. наук, доц., Поліський національний університет

Підвальна О. Г., канд. екон. наук, доц., Вінницький національний аграрний університет

Плаксієнко В. Я., д-р екон. наук, проф., Полтавський державний аграрний університет

Пристемський О. С., д-р екон. наук, доц., Херсонський державний аграрно-економічний університет

Самойлик Ю. В., д-р екон. наук, проф., Полтавський державний аграрний університет

Сьомич М. І., д-р екон. наук, проф., Полтавський державний аграрний університет

Удовенко І. О., канд. екон. наук, доц., Уманський національний університет садівництва

Утенкова К. О., д-р екон. наук, доц., Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Фірсова С. Г., канд. екон. наук, доц., Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Цимбал Л. І., д-р екон. наук, проф., Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Шоробура І. М., д-р пед. наук, проф., Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

Ящишина І. В., д-р екон. наук, проф., Кам'янець-Подільський національний університет імені І. Огієнка

Malgorzata Okreglicka, dr. hab., prof. PCz, Czestochowa University of Technology (Poland)

Wioletta Wereda, PhD, Military University of Technology (Poland)

Yochanan Shachmurove, Ph.D. Economics, City College of New York (United States)

«Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Економічні науки» включено до переліку наукових фахових видань України в галузі економічних наук (категорія «Б») на підставі Наказу МОН України від 29 червня 2020 року № 735 (додаток 4)

Спеціальності: С1 Економіка та міжнародні економічні відносини; D1 Облік і оподаткування; D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок; D3 Менеджмент; D5 Маркетинг; D7 Торгівля; J2 Готельно-ресторанна справа та кейтеринг; J3 Туризм та рекреація; С3 Міжнародні відносини.

Затверджено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол від 03.12.2025 р. №12)

Реєстрація суб'єкта у сфері друкованих медіа:

Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 1173 від 11.04.2024 року

Ідентифікатор медіа: R30-03893

DOI: 10.32689/2523-4536

Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Економічні науки. 2025. Вип. 4 (80). Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2025. 234 с.

Публікуються статті науковців, які досліджують актуальні проблеми розвитку економіки. Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів та всіх, кого цікавить розвиток економічної науки в Україні.

ТУРИЗМ

Горяча О.Л.

ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ,
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ..... 196

Згадова Н.С., Павленко Г.М., Крамар С.А., Ніколаєва І.В.

ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ
ЯК ЧИННИК ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ.....205

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Галенко О.М., Коваленко А.Г.

ФІНАНСОВА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ІНКЛЮЗИВНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ.....214

Рошко С.М., Рівіс О.М.

ВПЛИВ КРЕДИТНО-ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
НА ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ.....220

Богун В.С.

ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ВІДБУДОВИ:
ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНІ ПАРТНЕРСТВА І ГРАНТОВІ ІНСТРУМЕНТИ.....226

DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/80-30>
УДК 330.322:338.45:69(477)

Богун В.С.

здобувач третього рівня вищої освіти,
Приватне акціонерне товариство
«Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-4587-0819>

Bohun Viacheslav

Third-Level Higher Education Applicant (Ph.D. Degree Applicant),
Private Joint-Stock Company
“Higher education institution
“Interregional Academy of Personnel Management”

ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ВІДБУДОВИ: ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНІ ПАРТНЕРСТВА І ГРАНТОВІ ІНСТРУМЕНТИ

INVESTMENT MECHANISMS FOR RECONSTRUCTION: PUBLIC–PRIVATE PARTNERSHIPS AND GRANT INSTRUMENTS

У роботі запропоновано архітектуру інвестиційної відбудови, що поєднує договори державно-приватного партнерства і концесії з грантовими та гарантійними інструментами ЄС і міжнародних фінансових організацій. На основі правового й інституційного аналізу доведено логіку розподілу ризиків, умови страхування воєнних і політичних ризиків та способи зниження вартості капіталу. Показано, як інвестиційна рамка ЄС і довірчі фонди Світового банку підвищують життєздатність проєктів, а кейси порттових концесій підтверджують масштабованість моделі. Запропоновано клаузули стійкості воєнного ризику, підходи до платежів за доступність, виплат за результат і підготовчі кроки для замовників у 2025–2027 роках. Оцінено розрив у 524 млрд доларів США; узгодження з МВФ та підтримкою ЄС формує стабільну макрорамку.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, концесія, відбудова, гранти, гарантії, страхування воєнних ризиків, платежі за доступність, виплати за результат, розподіл ризиків, інвестиційна рамка ЄС, довірчі фонди Світового банку.

The paper proposes an investment reconstruction architecture that combines public–private partnership and concession contracts with grant and guarantee instruments from the European Union and international financial institutions. Based on legal and institutional analysis, it substantiates the logic of risk allocation, the conditions for insuring war and political risks, and approaches to lowering the cost of capital. It shows how the EU investment framework and World Bank trust funds enhance project bankability, while port concession cases confirm the model’s scalability. The paper proposes war-risk resilience clauses, approaches to availability payments, results-based payments, and preparatory steps for contracting authorities in 2025–2027. It estimates a financing gap of USD 524 billion; alignment with the IMF programme and EU support forms a stable macro framework.

Keywords: public-private partnership, concession, reconstruction, grants, guarantees, war-risk insurance, availability payments, results-based payments, risk allocation, EU investment framework, World Bank trust funds.

Постановка проблеми. Відбудова України потребує довгострокової інвестиційної архітектури, здатної поєднати обмежені бюджетні ресурси з приватним капіталом і донорськими інструментами. За оновленою спільною оцінкою уряду України, Світового банку, ЄС та ООН потреби на десятирічний горизонт становлять близько 524 млрд доларів США; при цьому вже у 2025 році фіксувався розрив між наявним фінансуванням і пріоритетними потребами, що робить мобілізацію приватних

інвестицій під державні гарантії стратегічним завданням політики [2].

На рівні ЄС запущено інструмент “Ukraine Facility” на 2024–2027 роки, який передбачає як бюджетну підтримку, так і інвестиційну рамку з гарантіями та грантами для залучення приватних коштів у критичні сектора – від енергетики до транспорту та муніципальної інфраструктури [1]. У поєднанні з програмою МВФ EFF це формує передбачуваний макрорамку та сигнал для інвесторів про

спроможність держави обслуговувати довгі зобов'язання [4].

У цьому контексті державно-приватне партнерство і концесійні моделі виступають базовою організаційно-правовою формою для проєктів відбудови. Національна правова основа – Закони України “Про державно-приватне партнерство” № 2404-VI та “Про концесію” № 155-IX – закріплюють процедури відбору, розподіл ризиків, можливості державної підтримки, а також взаємодію з кредиторами, що дозволяє структурувати життєздатні проєкти “availability-payment” і змішані моделі доходу [5; 6; 7].

Проте у воєнних умовах ключовим бар'єром для “financial close” є воєнний і політичний ризик, що потребує спеціальних гарантій і страхування. На ринку вже з'явилися інструменти деризикуння – зокрема гарантійно-страховий механізм EBRD для воєнних ризиків, який дозволив українським страховикам укласти перші договори щодо вантажів, автопарків і рухомого складу; це знижує вартість капіталу та відкриває шлях до масштабування ДПП-портфеля [3].

Таким чином, дослідження обґрунтовує необхідність ієрархії інструментів відбудови, де основою є контракти ДПП/концесії з прозорим розподілом ризиків і клаузулами стійкості воєнного ризику, а надбудову становлять гранти та гарантії “Ukraine Facility” і багатосторонніх інституцій, інтегровані з ринковими страховими рішеннями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній та зарубіжній науці накопичено значний масив досліджень щодо ролі державно-приватних партнерств у розвитку інфраструктури, деризикуння та підвищенні ефективності довгострокових капіталовкладень; у контексті відбудови після катастроф увага фокусується на поєднанні державних інвестицій із приватними коштами через механізми “ДПП” (державно-приватне партнерство) та блендинг грантів і гарантій, що дозволяє підтримувати рентабельність без перевищення боргового навантаження бюджету [6; 28]. У випадку України, з 2024 року запущено системний інструмент ЄС “Ukraine Facility” із трьома стовпами підтримки, серед яких інвестиційна рамка “UIF” забезпечує гарантії та змішані фінанси для мобілізації приватного капіталу у відбудову [6; 7].

Мета статті – розкрити логіку ієрархії інструментів, що поєднує українську правову рамку “ДПП/концесії” з міжнародними грантовими і гарантійними механізмами, і показати, як договірні та страхові рішення щодо воєнних ризиків знімають головні бар'єри банкування проєктів відбудови.

Виклад основного матеріалу. Регламент ЄС 2024/792 створив “Ukraine Facility” на 2024–2027 роки – його інвестиційна рамка “UIF” забезпечує гарантії та інструменти “blending” (змішане фінансування) для залучення приватного капіталу [6]. У 2025 році підписано угоду Європейської комісії з Групою ЄІБ про велику гарантію; загальна ємність “UIF” становить близько 9,3 млрд євро (7,8 млрд – гарантії; 1,5 млрд – гранти) з орієнтиром мобілізувати до 40 млрд євро інвестицій [7].

ЄІБ/ЄІФ оголосили пакети підтримки енергетики, транспорту та бізнес-стійкості, а також запустили пілоти для експортних гарантій держав-членів ЄС щодо торгівлі з Україною [16; 15]. Такі кроки напряду підсилюють “bankability” (спроможність до банківського фінансування) портфеля ДПП, знижуючи ризики кредиторів та інвесторів [7; 16].

Із 2023 року діє Міжнародна платформа донорів для України, що узгоджує фінансові потоки партнерів і підсилює підготовку проєктів, зокрема через державний “PPF” (механізм підготовки проєктів) та інструменти ЄІБ/ЄБРР [22]. Довірчий фонд Світового банку “URTF” мобілізував значні грантові внески донорів і підтримує пакети відновлення; сукупна підтримка України через Світовий банк від лютого 2022 року перевищує десятки мільярдів доларів [9; 10]. Як результат це створює сталу “парасольку” грантів, які поєднуються з гарантіями та кредитами в “blending” структурах [9; 22].

Ключовими інструментами деризикуння стали гарантійно-страхові рішення ЄБРР – “URGF” (гарантійна програма для реіншуренсу воєнних ризиків у локальних страховиків), пакети політичного/воєнного ризику DFC, а також розширення підтримки МІГА [11; 24; 13].

У 2025 році ринок почав укладати перші угоди з українськими страховиками, що підтверджено публічними повідомленнями ЄБРР [12]. Сукупно це відкриває змогу інтегрувати “war-risk insurance” (страхування воєнних ризиків) у фінансові моделі ДПП, знижуючи вартість капіталу та прискорюючи “financial close” (закриття фінансування) [11; 12; 24; 13].

До повномасштабної агресії Україна відкрила перші великі концесії портів: “Ольвія” (QTerminals, 35 років; інвестзобов'язання близько 3,4 млрд грн і внесок у міську інфраструктуру) та “Херсон” (Risoil-Kherson, 30 років) [17; 18; 19]. Кейси пілоти підтвердили працездатність рамки конкурсу і договору та слугують шаблонами для секторної

експансії у відбудові [17; 18]. У 2025 році сторони комунікували дорожні карти з урахуванням воєнних обставин, що демонструє адаптивність моделі [17; 18].

Грантовий компонент відбудови реалізується через “UIF” (разом із гарантіями/позиками), “URTF”, угоди ЄБРР/ЄІБ/ЄІФ і двосторонні програми [6; 9; 16]. У 2024–2025 роках оголошено пакети гарантій/грантів ЄС для енергетики, транспорту та МСП, а також експортні гарантії країн ЄС для торгівлі з Україною [15; 16; 23]. “Blending” дозволяє, по-перше, закривати дефіцит життєздатності соціальної та муніципальної інфраструктури; по-друге, застосовувати виплати за досягнення стандартів доступності й якості; по-третє, комбінувати капітальні гранти зі “stand-by” гарантіями воєнного ризику [6; 7; 9; 16].

ЄБРР у 2025 році заявив про щонайменше 1,5 млрд євро інвестицій і окремо – близько 1 млрд євро для енергетики; макропрогнози оновлено з урахуванням невизначеності [27; 8]. ЄІБ/ЄІФ розгортають лінії кредитів та гарантій на користь публічних і приватних інвестицій у межах “UIF” [16]. Світовий банк через “PEACE/URTF” надає бюджетну підтримку, фінансує ключові проекти відбудови та інструменти для приватного сектору через МФК/МІГА [9; 10]. Сукупно це

формує надійну макроякірну рамку для довгих зобов’язань у ДПП/концесіях [16; 9; 27].

В Україні функціонує Агенція з питань підтримки державно-приватного партнерства (PPP Agency) як проєктний офіс; у 2025 році за підтримки Світового банку розгортається “Ukraine Project Preparation Facility”, а також рамка для координації підготовки з ЄІБ/ЄБРР [20]. Процедури аналізу ефективності/ризиків і конкурсів встановлено актами КМУ й Мінекономіки, що скорочує цикл від ідеї до тендеру [3; 4].

Аналіз свідчить, що інструменти відбудови мають застосовуватися у багатошаровій послідовності. Базовий шар – договори ДПП/концесії з прозорим розподілом ризиків і механікою “availability payments” для проєктів із високою суспільною значущістю або змішаною виручкою; другий шар – гранти та гарантії інвестиційної рамки ЄС “UIF” і довірчих фондів Світового банку “URTF”, які зменшують потребу в бюджетних вливаннях і закривають “viability gap”; третій шар – страхові рішення воєнного й політичного ризику (МІГА, DFC) і реіншуренс воєнних ризиків за програмою ЄБРР “URGF” для здешевлення покриттів і підвищення довіри кредиторів [6; 7; 9; 10; 11; 12; 13; 24]. Така архітектура безпосередньо підвищує

Таблиця 1

Основні інвестиційні та гарантійні інструменти відбудови і застосування в ДПП/концесіях

Інструмент	Суть і обсяг	Як допомагає ДПП/концесіям	Приклади застосування/стан
“Ukraine Facility” та “UIF”	50 млрд євро на 2024–2027; у “UIF”: ~9,3 млрд євро (7,8 – гарантії; 1,5 – гранти)	Зниження вартості капіталу через гарантії, техдопомога	підписано гарантії на 2 млрд євро; нові пакети ЄІБ/ЄІФ для енергетики/МСП
“URTF” (Світовий банк)	Багатосторонній довірчий фонд; мобілізовані значні гранти	капітальні гранти та “output-based” виплати для соціальних/муніципальних ДПП	підтримка проєктів з енергетики, логістики, житла, освіти
ЄБРР: “URGF” (war-risk)	Гарантія 110 млн євро для реіншуренсу воєнних ризиків у локальних страховиків	дозволяє страхувати активи/перерви бізнесу в ДПП	операційні угоди з українськими страховиками у 2025 році
DFC політичний/воєнний ризик	Пакет страхування 357 млн дол. із компонентом реіншуренсу	покриває політичний/воєнний ризик для приватних інвесторів у ДПП	транзакції в агро та виробництві, співпраця з брокерами
МІГА (Група Світового банку)	Розширення страхових рамок і (ре)страхування для України	покриття воєнно-політичних ризиків; підвищення довіри кредиторів	меморандуми та угоди 2024–2025 років, синергія з експортними агентствами
ЄІФ/експортні гарантії	“Capped guarantee” для портфелів МСП; пілоти експортних гарантій	доступ підрядників ДПП/ланцюгів постачання до кредитів	угоди з наекспорт-агентствами; оголошені пакети 2025 року
Портові концесії «Ольвія», «Херсон»	35/30 років; інвестиції, платежі державі, соцзобов’язання	пілотні шаблони договорів, підтверджена конкурсна модель	передача активів у 2021 році; відновлення дорожніх карт у 2025 році

Джерело: систематизовано автором за [6; 7; 8; 9; 10; 11; 12; 13; 14; 15; 16; 22; 23; 24; 25; 26]

“bankability” портфеля ДПП, адже гарантії та гранти зменшують кредитний ризик, а страхування воєнних ризиків стабілізує операційну фазу під час невизначеності [7; 11; 16].

За секторами найбільший ефект очікується в енергетиці, транспорті, муніципальних і соціальних послугах. В енергетиці грантові та гарантійні пакети ЄІБ/ЄІФ знижують вартість боргу для мережевих і генеруючих проєктів, а також пришвидшують модернізацію вразливих вузлів системи [16]. У транспорті поєднання гарантій “UIF” і страхування воєнних ризиків (зокрема морські схеми через глобальних брокерів) утримує логістику в робочому стані та дає змогу структурувати концесії портів і вузлів мультимодальності у форматі “availability + revenue-sharing” [15; 16; 11; 12]. Для муніципальних і соціальних об’єктів гранти “URTF” доцільно спрямовувати на капітальну складову та “output-based” виплати за досягнення стандартів доступності й якості, що підтверджує результативність бюджетних витрат і дозволяє уникати перекриття субсидій із тарифною виручкою [9; 10].

З погляду фінансової моделі, на етапі будівництва ключовими є “EPC” контракти зі “step-in rights” кредиторів і чіткі “force majeure” положення; на етапі експлуатації – баланс між платежами за доступність і часткою виручки, індексація платежів на підставі публічних індикаторів та прив’язка частини компенсацій до “results-based” маркерів (якість послуг, рівень втрат у мережах, доступність для вразливих груп) [1; 2; 3; 4; 6; 7]. Водночас вимоги фінансової стійкості передбачають відображення зобов’язань у реєстрі довгострокових зобов’язань і тест на доцільність залучення держпідтримки відповідно до методики Мінекономіки [3; 4].

Алгоритм дій замовника має включати ранню перевірку можливостей “blending” під конкретний проєкт (UIF/URTF/ЄІБ/ЄБРР), “market sounding” із банками й страховими компаніями щодо параметрів покриття МІГА/DFC/URGF, узгодження матриці ризиків із потенційними донорами та кредиторами, а також стандартизацію ТЕО й тендерного пакета через Агенцію з питань підтримки ДПП і новий державний механізм підготовки проєктів “Ukraine Project Preparation Facility” [20; 11; 12; 13]. Така стандартизація скорочує цикл “ідея → тендер → financial close”, знижує транзакційні витрати і полегшує повторюваність типових угод у містах і регіонах [3; 4; 20].

Емпіричні приклади портових концесій “Ольвія” і “Херсон” демонструють

працездатність конкурсних процедур і договірної структури, що може бути масштабовано на інші інфраструктурні сегменти за умови доповнення договорами стійкості воєнного ризику та зовнішнім страхуванням/гарантуванням [17; 18; 19]. Додатковим позитивним сигналом є оновлені оголошення ЄІБ/ЄІФ і плани інвестицій ЄБРР на 2025 рік, які формують очікування приватних учасників ринку щодо наявності довгого капіталу і гарантійних вікон на ключові сектори [16; 27; 8].

Так, інструменти “UIF” і “URTF” мають застосовуватися як системний блендинг: гранти – на будівельну частину і “results-based” виплати, гарантії – на кредитну й експлуатаційну фази, що безпосередньо підвищує життєздатність моделей ДПП/концесій у соціальній та муніципальній інфраструктурі [6; 7; 9; 16]. Друге, страхові рішення воєнного ризику (МІГА, DFC) разом із реіншуренсом ЄБРР “URGF” створюють мінімально необхідну страхову активність та перерв у бізнесі, уможливаючи фінансування в умовах невизначеності [11; 12; 13; 24]. Третє, стандартизація підготовки через PPP Agency та “Ukraine Project Preparation Facility” має стати базовою організаційною відповіддю на обмежені адміністративні ресурси, тоді як фіскальні запобіжники та реєстр зобов’язань гарантують контрольованість майбутніх платежів бюджету [20; 3; 4]. Четверте, наявні правові механізми України в поєднанні з європейською інвестиційною рамкою і продуктами МФО формують послідовний маршрут від ідентифікації потреб до масштабування портфеля проєктів у 2025–2027 роках, з акцентом на прозорий розподіл ризиків, вимірювані результати послуг і зниження вартості капіталу [6; 7; 9; 16; 27].

Висновки. Українська правова база ДПП/концесій, підсилена чинними процедурами КМУ та Мінекономіки, дозволяє розгортати масштабні інвестиційні проєкти відбудови. Інвестиційна рамка ЄС у межах “Ukraine Facility” з інструментами “UIF”, довірчі фонди Світового банку та продукти ЄБРР/МІГА/DFC/ЄІФ формують практичний набір для деризикування воєнних і політичних ризиків, зниження вартості капіталу і прискорення “financial close” (закриття фінансування).

Пілотні портові концесії довели застосовність конкурсних і договірних рішень; ринкові страхові схеми воєнного ризику та експортні гарантії відновлюють страхову і кредитну місткість. Рекомендована ієрархія інструментів у поєднанні з клаузулами стійкості воєнного ризику в договорах створює послідовний маршрут для замовників і інвесторів у 2025–2027 роках.

Список використаних джерел

1. Про державно-приватне партнерство. Закон України № 2404-VI від 01 липня 2010 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2404-17>
2. Про концесію. Закон України № 155-IX від 03 жовтня 2019 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/155-20>
3. Деякі питання організації здійснення державно-приватного партнерства. Постанова Кабінету Міністрів України № 384 від 11 квітня 2011 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/384-2011-%D0%BF>
4. Про затвердження Методики аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства. Наказ Міністерства економіки України № 1067 від 14 грудня 2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0109-22>
5. Міністерство економіки України. Нормативно-правові акти сфери ДПП: реєстр довгострокових зобов'язань, державна підтримка, підготовка проєктів (2022–2023). URL: <https://me.gov.ua/documents/detail?lang=uk-ua&id=c5fe4de5-3213-413e-ac82-71fef98f6933&title=oznakiderzhavnoprivatnogopartnerstva>
6. Regulation (EU) 2024/792 of the European Parliament and of the Council establishing the Ukraine Facility. *Official Journal of the European Union*, 2024. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj/eng>
7. European Commission, DG NEAR. Ukraine Investment Framework (UIF): overview and parameters. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/european-neighbourhood-policy/countries-region/ukraine/ukraine-investment-framework_en
8. European Bank for Reconstruction and Development. The war on Ukraine: EBRD investment and capital mobilisation data. URL: <https://www.ebrd.com/home/what-we-do/focus-areas/war-on-Ukraine.html>
9. World Bank. Ukraine Relief, Recovery, Reconstruction and Reform Trust Fund (URTF): Overview. URL: <https://www.worldbank.org/en/programs/urtrf/overview>
10. World Bank. Financing mobilized for Ukraine since February 24, 2022. URL: <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/brief/world-bank-emergency-financing-package-for-ukraine>
11. European Bank for Reconstruction and Development; Aon. Ukraine Recovery and Reconstruction Guarantee Facility: launch of war-risk reinsurance. News release. URL: <https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2024/ebrd-and-aon-launch-innovative-war-risk-insurance-facility-for-u.html>
12. European Bank for Reconstruction and Development. First contracts under the new war-risk insurance scheme. News, 2025. URL: <https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2025/first-ukrainian-companies-take-advantage-of-new-war-risk-insuran.html>
13. Multilateral Investment Guarantee Agency (World Bank Group). MIGA expands insurance support to Ukraine. Press release, 2024. URL: <https://www.miga.org/press-release/miga-expands-insurance-support-ukraine>
14. Ukraine launches insurance for investors against military and political risks, 2024. URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/ukraina-pochynaie-strakhuvat-y-svoikh-investoriv-vid-voienykh-ta-politychnykh-ryzykiv>
15. European Commission. EU announces new €2.3 billion agreements package at the Ukraine Recovery Conference 2025 (URC-2025). News, 2025. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/news/eu-announces-new-eu23-billion-agreements-package-ukraine-recovery-conference-2025-2025-07-10_en
16. European Investment Bank; European Investment Fund. EU expands support for Ukraine with almost €600 million and InvestEU Ukraine Export Credit Pilot. Press release, 2025. URL: <https://www.eib.org/en/press/all/2025-282-eu-expands-support-for-ukraine-with-new-financing-of-almost-eur600-million-for-energy-transport-and-business-resilience>
17. PPP Agency (Ukraine). “Olvia” Specialized Seaport Concession (QTerminals): project page. 2021–2025. URL: <https://pppagency.gov.ua/project/olvia-specialized-seaport-concession/>
18. “Kherson” Specialized Seaport Concession (Risoil-Kherson): project page. 2021–2025. URL: <https://pppagency.gov.ua/project/kherson-specialized-seaport-concession/>
19. International Finance Corporation. IFC supports landmark port concession in Ukraine (Olvia), boosting infrastructure development. Press release, 2020. URL: <https://www.ifc.org/en/pressroom/2020/ifc-supports-landmark-port-concession-in-ukraine-boosting-infrastructure-development>
20. PPP Agency (Ukraine). Ukraine Project Preparation Facility implemented by the PPP Agency with the support of the World Bank. News, 2025. URL: <https://pppagency.gov.ua/ukraine-project-preparation-facility-implemented-by-the-ppp-agency-with-the-support-of-the-world-bank/>
21. International Monetary Fund. Eighth Review under the Extended Fund Facility for Ukraine. Press release, 2025. URL: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2025/06/30/pr-25227-ukraine-imf-completes-8th-rev-of-ext-arrang-under-eff>
22. Ukraine Donor Platform. About the Platform: mandate and coordination (2024–2025). URL: <https://ukrainedorplatform.com/about/>
23. European Investment Fund. Ukraine Facility Capped Guarantee (UF). Information note, 2025. URL: https://www.eif.org/what_we_do/guarantees/ukraine-facility-capped-guarantee/index
24. U.S. International Development Finance Corporation. DFC announces \$357 million in new political risk insurance for Ukraine. Press release, 2024. URL: <https://www.dfc.gov/media/press-releases/dfc-announces-357-million-new-political-risk-insurance-ukraine-russias>

25. U.S. International Development Finance Corporation. DFC commits \$50 million in political risk insurance to expand war-risk insurance. Press release, 2024. URL: <https://www.dfc.gov/media/press-releases/dfc-commits-50-million-new-political-risk-insurance-expand-war-insurance>
26. U.S. Department of the Treasury. United States–Ukraine Reconstruction Investment Fund: joint statement and arrangements. Press release, 2025. URL: <https://home.treasury.gov/news/press-releases/sb0126>
27. European Bank for Reconstruction and Development. Ukraine’s 2025 growth outlook: update. News, 2025. URL: <https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2025/rep-may-25-ukraine.html>
28. Organisation for Economic Co-operation and Development. Financing the Costs of Disasters (2025): the role of PPPs in DRR and recovery. Report, 2025. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/06/financing-the-costs-of-disasters_3d680692/f652ad80-en.pdf

References:

1. Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo. Zakon Ukrainy No. 2404-VI vid 01 lypnia 2010 roku [On Public-Private Partnership]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2404-17> [in Ukrainian].
2. Pro kontsesiiu. Zakon Ukrainy No. 155-IX vid 03 zhovtnia 2019 roku [On Concession]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/155-20> [in Ukrainian].
3. Deiaki pytannia orhanizatsii zdiisnennia derzhavno-pryvatnoho partnerstva. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy No. 384 vid 11 kvitnia 2011 roku [Certain Issues of PPP Implementation]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/384-2011-%D0%BF> [in Ukrainian].
4. Pro zatverdzhennia Metodyky analizu efektyvnosti zdiisnennia derzhavno-pryvatnoho partnerstva. Nakaz Ministerstva ekonomiky Ukrainy No. 1067 vid 14 hrudnia 2021 roku [On Approval of the Methodology for PPP Efficiency Analysis]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0109-22> [in Ukrainian].
5. Ministerstvo ekonomiky Ukrainy. Normatyvno-pravovi akty sfery DPP: reiestr dovhostrokovykh zobov’язan, derzhavna pidtrymka, pidhotovka proektiv (2022–2023) [PPP Sector Bylaws: Registry of Long-Term Liabilities, State Support, Project Preparation]. URL: <https://me.gov.ua/documents/detail?lang=uk-ua&id=c5fe4de5-3213-413e-ac82-71fe98f6933&title=oznakiderzhavnoprivatnogopartnerstva> [in Ukrainian].
6. Regulation (EU) 2024/792 of the European Parliament and of the Council establishing the Ukraine Facility. Official Journal of the European Union, 2024. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj/eng>
7. European Commission, DG NEAR. Ukraine Investment Framework (UIF): overview and parameters. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/european-neighbourhood-policy/countries-region/ukraine/ukraine-investment-framework_en
8. European Bank for Reconstruction and Development. The war on Ukraine: EBRD investment and capital mobilisation data. URL: <https://www.ebrd.com/home/what-we-do/focus-areas/war-on-Ukraine.html>
9. World Bank. Ukraine Relief, Recovery, Reconstruction and Reform Trust Fund (URTF): Overview. URL: <https://www.worldbank.org/en/programs/urtrf/overview>
10. World Bank. Financing mobilized for Ukraine since February 24, 2022. URL: <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/brief/world-bank-emergency-financing-package-for-ukraine>
11. European Bank for Reconstruction and Development; Aon. Ukraine Recovery and Reconstruction Guarantee Facility: launch of war-risk reinsurance. News release. URL: <https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2024/ebd-and-aon-launch-innovative-war-risk-insurance-facility-for-u.html>
12. European Bank for Reconstruction and Development. First contracts under the new war-risk insurance scheme. News, 2025. URL: <https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2025/first-ukrainian-companies-take-advantage-of-new-war-risk-insuran.html>
13. Multilateral Investment Guarantee Agency (World Bank Group). MIGA expands insurance support to Ukraine. Press release, 2024. URL: <https://www.miga.org/press-release/miga-expands-insurance-support-ukraine>
14. Government of Ukraine. Ukraine launches insurance for investors against military and political risks, 2024. URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/ukraina-pochynaie-strakhuvaty-svoikh-investoriv-vid-voienykh-ta-politychnykh-ryzykiv>
15. European Commission. EU announces new €2.3 billion agreements package at the Ukraine Recovery Conference 2025 (URC-2025). News, 2025. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/news/eu-announces-new-eu23-billion-agreements-package-ukraine-recovery-conference-2025-2025-07-10_en
16. European Investment Bank; European Investment Fund. EU expands support for Ukraine with almost €600 million and InvestEU Ukraine Export Credit Pilot. Press release, 2025. URL: <https://www.eib.org/en/press/all/2025-eu-expands-support-for-ukraine-with-new-financing-of-almost-eur600-million-for-energy-transport-and-business-resilience>
17. PPP Agency (Ukraine). “Olvia” Specialized Seaport Concession (QTerminals): project page. 2021–2025. URL: <https://pppagency.gov.ua/project/olvia-specialized-seaport-concession/>
18. PPP Agency (Ukraine). “Kherson” Specialized Seaport Concession (Risoil-Kherson): project page. 2021–2025. URL: <https://pppagency.gov.ua/project/kherson-specialized-seaport-concession/>
19. International Finance Corporation. IFC supports landmark port concession in Ukraine (Olvia), boosting infrastructure development. Press release, 2020. URL: <https://www.ifc.org/en/pressroom/2020/ifc-supports-landmark-port-concession-in-ukraine-boosting-infrastructure-development>

20. PPP Agency (Ukraine). Ukraine Project Preparation Facility implemented by the PPP Agency with the support of the World Bank. News, 2025. URL: <https://pppagency.gov.ua/ukraine-project-preparation-facility-implemented-by-the-ppp-agency-with-the-support-of-the-world-bank/>

21. International Monetary Fund. Eighth Review under the Extended Fund Facility for Ukraine. Press release, 2025. URL: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2025/06/30/pr-25227-ukraine-imf-completes-8th-rev-of-ext-arrang-under-eff>

22. Ukraine Donor Platform. About the Platform: mandate and coordination (2024–2025). URL: <https://ukrainedonorplatform.com/about/>

23. European Investment Fund. Ukraine Facility Capped Guarantee (UF). Information note, 14 October 2025. URL: https://www.eif.org/what_we_do/guarantees/ukraine-facility-capped-guarantee/index

24. U.S. International Development Finance Corporation. DFC announces \$357 million in new political risk insurance for Ukraine. Press release, 12 June 2024. URL: <https://www.dfc.gov/media/press-releases/dfc-announces-357-million-new-political-risk-insurance-ukraine-russias>

25. U.S. International Development Finance Corporation. DFC commits \$50 million in political risk insurance to expand war-risk insurance. Press release, 21 November 2024. URL: <https://www.dfc.gov/media/press-releases/dfc-commits-50-million-new-political-risk-insurance-expand-war-insurance>

26. U.S. Department of the Treasury. United States–Ukraine Reconstruction Investment Fund: joint statement and arrangements. Press release, 16 April 2025. URL: <https://home.treasury.gov/news/press-releases/sb0126>

27. European Bank for Reconstruction and Development. Ukraine’s 2025 growth outlook: update. News, 13 May 2025. URL: <https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2025/rep-may-25-ukraine.html>

28. Organisation for Economic Co-operation and Development. Financing the Costs of Disasters (2025): the role of PPPs in DRR and recovery. Report, 2025. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/06/financing-the-costs-of-disasters_3d680692/f652ad80-en.pdf

Стаття надійшла: 29.09.2025

Стаття прийнята: 15.10.2025

Стаття опублікована: 05.12.2025